

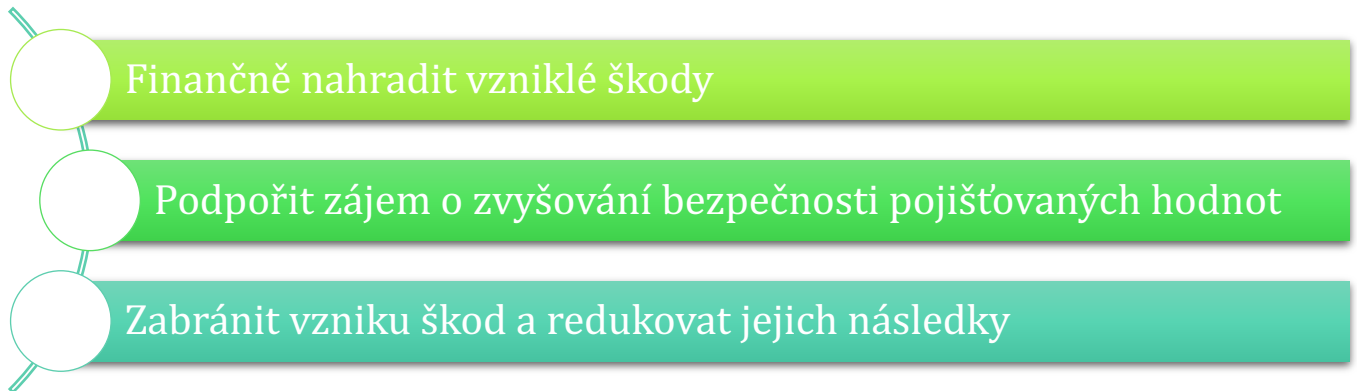
6. POJIŠŤOVNICTVÍ

- Odvětví Národního hospodářství (terciální sektor) a specializuje se na pojišťovnictví

POJIŠTĚNÍ

- Přenesení rizika náhodných událostí fyzických ztrát na speciální instituce, kterou jsou pojišťovny.

ÚKOLEM pojišťoven je:

• PODSTATA POJIŠTĚNÍ – PŘÍKLAD Z HISTORIE

V polovině 12. století bylo založeno sdružení obchodníků a vlastníků lodí HANZA. V této době se loď pořídila za 100 kop tolarů. Každým rokem se ale jedna z deseti lodí ztratila. Pořízení nové lodě bylo pro jednotlivce příliš nákladné. Řešením byla dohoda kupců, že každý rok složí každý z nich do společné pokladny 10 kop tolarů. Za uspořené prostředky mohli poříditi právě tu zatracenou desátou loď.

Výsledkem bylo, že každý rok si ten, který loď ztratil, pořídil novou jen za 10 kop tolarů. O přijetí do spolku společně hlasovali, nepřijali nikoho, kdo své lodi zanedbával nebo jednal neseriózně v obchodních vztazích, čímž předcházeli úmyslnému obohacení na úkor ostatních (prevence pojistného podvodu).

- Z historického hlediska vzniká pojišťovnictví s nástupem kapitalismu
- 1869 založena Slavia – vzájemná pojišťovací banka
- V současnosti má významnou úlohu na kapitálovém trhu

• POJIŠŤOVNICTVÍ DNES ...

- Založení a činnost se řídí Zákonem o pojišťovnictví č. 363/1999 Sb.:
- Právní forma je vždy a. s.
- Povolení uděluje MF do 90 dnů od podání žádosti
- Základní kapitál u životního pojištění je 60 miliónů Kč
- U neživotního pojištění 34 až 200 miliónů Kč
- U zajišťovny minimálně 1 miliarda Kč
- Pojišťovny mohou založit i zahraniční osoby a to prostřednictvím svých zástupců, kteří musí mít trvalý pobyt nebo sídlo na území ČR
- V České republice existuje STÁTNÍ DOZOR nad pojišťovnictvím, který kontroluje dodržování zákona a pojišťovnictví a plnění závazků pojišťoven vůči svým klientům. Tento dozor vykonává ČNB

POJISTNÁ SMLOUVA – NÁLEŽITOSTI:

I. VYMEZENÍ STRAN

- POJISTITEL POJISTNÍK
- Pojistitel = pojišťovna
- Pojistník = klient
- Pojistník uzavírá smlouvu a je povinen platit pojistné pojišťovně v předem sjednaném čase a výši

II. POJISTNÉ

- Částka, kterou klient hradí pojišťovně do pojistného fondu (při výpočtu se používá TARIFNÍ POJISTNÉ, které se skládá ze 4 částí)
-
- Rezervátní část - závisí na druhu pojištění a na době trvání pojištění
  - Riziková část - odvíjí se od rizika; čím větší riziko, tím víc si pojišťovna započítá
  - Režijní část - pokrývá náklady spojené s provozem pojišťovny
  - Zisková část - zakalkuluje se zisk pro pojišťovnu

III. POJISTNÁ ČÁSTKA

- Maximální cena
- Horní hranice plnění
- Nejvyšší částka, kterou pojišťovna vyplatí při pojistné události (u životního pojištění se vyplácí, ale u neživotního se vyplácí spíše časová cena, což je cena po odečtení majetku)

IV. POJISTNÁ DOBA

- Doba, na kterou je pojistná smlouva uzavřena

POJISTKA

- doklad o uzavření pojištění (např. kartička u cestovního pojištění)

POJISTNÉ PLNĚNÍ

- představuje náhradu pojistitele v případě, že dojde k pojistné události.

POJISTNÁ UDÁLOST

- Je skutečnost, při které vzniká povinnost pojistitele plnit.
- Pojistná událost je konkrétně vymezena v pojistné smlouvě a všeobecných pojistných podmínkách.

V. PŘEDMĚT POJIŠTĚNÍ

- Pojistná věc nebo osoba musí být konkrétně vymezena (výrobní nebo rodné číslo)
- Může být pojištěný POJISTNÝ SOUBOR – bližší definice věcí, která se pojišťují – při pojištění domácnosti)

VI. SPOLUÚČAST - FRANŠÍZA

- pojištěnec se určitou mírou podílí na úhradě škody
- pojištění se spoluúčastí snaží předcházet vzniku škody, pojištěnec více pečuje o svůj majetek, zároveň pojištěnec ušetří, spoluúčast umožňuje nižší pojistné

• Druhy spoluúčasti

I. EXEDENTNÍ (odčetená) spoluúčast (Franšiza)

do výše spoluúčasti se plnění neposkytuje, při vyšší škodě, než je spoluúčast se spoluúčast odečítá a uhrazuje se částka přesahující spoluúčast (havarijní pojištění)

Příklad:

Spoluúčast	5 000 Kč
Škoda	10 000 Kč
Plnění	5 000 Kč

II. INTEGRÁLNÍ

- do výše spoluúčasti se plnění neposkytuje, ale při vyšší škodě se uplatňuje % spoluúčast

III. PROCENTNÍ SPOLUÚČAST - % PODÍL KLIENTA NA ŠKODĚ

IV. ČASOVÁ SPOLUÚČAST

- typická pro šomážní pojištění – firma si po určitou dobu sama hradí náklady spojené s přerušáním provozu (např. 2 měsíce a pak je teprve začne hradit pojistitel.

V. BONIFIKACE

- bonus snížení výše pojistného z důvodů bezškodného průběhu
- pojistné smlouvy
- typická pro havarijní pojištění, kdy řidič, který v určitém období nezpůsobil škody, dostává % slevu z pojistného
- sleva závisí na době neškodného průběhu

VI. MALUS- OPAK BONUSU

- přírůžka k pojistnému za časté pojistné plnění. Typické pro havarijní pojištění a povinné ručení. Zajišťuje ČKP

VII. ČASOVÁ CENA

- Cena, kterou měla věc bezprostředně před pojistnou událostí; stanoví se z nové ceny věci, přičemž se přihlíží ke stupni opotřebení nebo jiného znehodnocení anebo k zhodnocení věci, k němuž došlo její opravou, modernizací nebo jiným způsobem.

VIII. OPRÁVNĚNÁ OSOBA

- Osoba, které vznikne právo na pojistné plnění v případě pojistné události.

IX. OBMYŠLENÁ OSOBA

- Osoba, které vznikne nárok na pojistné plnění v případě smrti pojistníka – uvádí se u životních pojištění a také u penzijního připojištění

ČINNOSTI POJIŠŤOVEN:

1. POJIŠŤOVACÍ

- sjednávání a správa pojištění
- vyřizování pojistných událostí
- uskutečňování pojistného plnění

2. ZAJIŠŤOVACÍ

- jedna pojišťovna pojišťuje druhou pojišťovnu, nebo to vykonává speciální zajišťovna a dělí se s ní o rizika v případě velkých pojistných událostí (zemětřesení, potopení lodi, jiný živěl)
- K zajišťovací činnosti musí mít pojišťovna povolení MF ČR.
- Zajišťovací činnost se uskutečňuje v mezinárodním měřítku, takže lze bezproblémově vyplácet pojistné plnění i v případech neobvykle vysokých škod

3. ZÁBRANNÁ

- pojišťovna se snaží předcházet pojistným událostem a minimalizovat je (reklama na zabezpečovací systémy, helmy, BESIP)
- výchovná a propagační činnost směřující k **preventivnímu chování** pojištěných v oblastech bezpečnosti silničního provozu, protipožární ochraně nebo bezpečnosti při práci atd.

4. PORADENSKÁ

- pojišťovny informují své klienty o všech druzích a možnostech pojištění

5. ASISTENČNÍ

- komplexní zabezpečení potřeb klienta, např.
- při cestách do zahraničí (odvoz do hotelu po nehodě, obstarání opravy poškozeného vozidla, půjčení vozidla, zvláštní péče ve zdravotního zařízení)

FORMY POJIŠTĚNÍ

1. NEKOMERČNÍ

ZDRAVOTNÍ

- min výši pojistného stanoví stát a za některé osoby platí: (děti, studenti, vojáci, vězni, důchodci, matky na mateř.)

- zabezpečují zdravotní pojišťovny

SOCIÁLNÍ

- procentní sazba je 31,5 %,

Člení se na:

- pojistné na nemocenské pojištění
- pojistné na důchodové pojištění
- příspěvek na státní politiku zaměstnanosti
- Sociální pojištění spravuje Česká správa sociálního zabezpečení.

PENZIJNÍ POJIŠTĚNÍ

- Je častěji nazýváno penzijním připojištěním. Je dobrovolné a nabízejí ho penzijní fondy. Stát přidává ke vkladům státní příspěvek.
- Vklady jsou úročené. Použití jako příspěvek důchodu

2. KOMERČNÍ

DOBROVOLNÉ

- svobodné rozhodnutí klienta, zda si pojistí majetek nebo život, nebo odpovědnost. Jedná se o nejstarší a nejobvyklejší způsob pojištění.
- Také ukončení pojištění závisí na dobrovolném rozhodnutí klienta.

POVINNĚ SMLUVNÍ

- určitá právní norma ukládá povinnost se pojistit například na základě vyhlášky)
- od roku 2000 je povinně smluvní povinné ručení (pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motor. vozidla). Dále **výkon některých povolání** je podmíněn uzavřením tohoto pojištění: poj. odpovědnosti za škody z výkonu povolání (lékaři, advokáti, notáři, architekti, daňoví poradci, lékárníci, myslivci,...)

ZÁKONNÉ

- Toto pojištění **vzniká** automaticky přímo **ze zákona**.
- **Neuzavírá se pojistná smlouva písemně**, pojištění musí být do stanoveného termínu uhrazeno. Příkladem zákonného pojištění je **pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání**.

DRUHY POJIŠTĚNÍ

1) PODLE DŮVODU:

- **Škodové pojištění** je soukromé pojištění, jehož **účelem je náhrada škod** vzniklých v majetkové sféře pojištěných osob v důsledku pojistné události. Na rozdíl od pojištění obnosového pojistitel nemůže ze škodového pojištění poskytnout pojistné plnění z pojistné události v částce vyšší než je vzniklá a prokázaná škoda.
- **Obnosové pojištění** je soukromé pojištění, jehož **účelem je získání obnosu**, tj. dohodnuté finanční částky v důsledku pojistné události **ve výši, která je nezávislá na vzniku nebo rozsahu škody**.

2) PODLE POJISTNÉHO ODVĚTVÍ – ŽIVOTNÍ A NEŽIVOTNÍ (VIZ. PŘÍLOHA Č.1 ZÁKONA)

- **Neživotní pojištění** (anglicky *General insurance* nebo *Non-life insurance*) je souhrnný název pro všechna odvětví pojištění, která nespádají pod životního pojištění. Patří sem především veškeré pojištění majetku, dále úrazové pojištění osob a v neposlední řadě i pojištění odpovědnosti za škodu.
- **Neživotní pojištění** (dříve také riziková) jsou ty typy pojištění, u nichž není zřejmé, jestli pojistná událost nastane nebo ne.^[1] Jde o všechny typy pojištění majetku, pojištění odpovědnosti za škodu, ale také např. úrazové pojištění osob nebo také pojištění léčebných výloh.
- **Životní pojištění** je smlouva mezi vlastníkem a pojišťovnou, ve které se pojistitel zavazuje zaplatit určenou peněžní částku pojištěné osobě v případě doby nezbytného léčení, za trvalé následky úrazu, za hospitalizaci následkem úrazu nebo tuto částku zaplatit oprávněné osobě v případě úmrtí pojištěného..
- **Životní pojištění** (dříve také rezervotvorné) se vztahuje na události, které v té či oné formě v budoucnu nutně nastanou: u životního a důchodového pojištění osob se

vyplácí pojistné plnění buď při úmrtí pojištěného, nebo při dožití konce pojištění (typicky při odchodu do důchodu).

3) PODLE PŘEDMĚTU POJIŠTĚNÍ:

I. POJIŠTĚNÍ MAJETKU

- zabezpečují všechny pojišťovny největší objem má Česká pojišťovna a. s. poté je Česká Kooperativa a.s.
- ČP a. s. uzavírá např.: stanoví pojistnou částku v závislosti na zabezpečení domácnosti, stanoví agent pojistné a termíny splatnosti
- rizika, která pojišťuje ČP u pojištění domácností: *Pojištění pro případ poškození nebo zničení živelnou událostí* (oheň, povodeň, vichřice...)
- *Pojištění pro případ poškození nebo zničení vodou z vodovodního zařízení* (kanalizace,...)
- *Pro případ krádeže, vloupání, loupežného přepadení*
- *Vandalismus*

1. POJIŠTĚNÍ STAVEB

- u pojištěných staveb pojišťuje pojišťovna stejná rizika jako u pojištění domácností
- stavba je v pojistné smlouva vymezena pomocí výpisu z katastru nemovitosti s pojištěním stavby je současně pojištěna (žumpa, studna, oplocení)
- zároveň je možno zahrnout i materiál nutný k údržbě a zařízení staveniště

2. POJIŠTĚNÍ MOVITÝCH VĚCÍ

Havarijní pojištění - proti odcizení, poškození, zničení motorového vozidla

- dobrovolné, používá se excedentní franšíza a bonifikace
- nepojišťují se všechna vozidla (stará,...)
- v případě způsobení škody pod vlivem alkoholu nebo úmyslně, pojišťovna škodu nehradí (lze sjednat připojištění: spolucestující, zavazadla)

Pojištění přerušení provozu = šomážní

- zaručuje podnikatelům náhradu následných škod, které vznikly v důsledku živelné události, pojišťovna hradí zisk (o který podnikatel po dobu obnovy přichází), náklady, (které musí vynakládat v době, kdy je podnik mimo provoz: mzdy zaměstnancům, nájemné, odpisy,...) cílem tohoto pojištění je zajistit stabilitu podniku v případě škod, a udržet si kvalifikované zaměstnance po dobu opravy poskytuje ho pouze finančně stabilizovaným podnikům.

Pojištění strojů a strojního zařízení

- rizika: chybná konstrukce, vada materiálu, přetlak a podtlak páry, plynu nebo kapaliny, pád nebo vniknutí cizího tělesa, zkrat el. proudu, nesprávná obsluha (nepozornost nebo nedbalost, ale nesmí být prokázáno, že se jedná o úmysl)

Pojištění elektronických zařízení

- stejná rizika, jako za c);
- především zařízení pro zpracování dat (TV, rozhlasová zařízení, měřicí a regulační zařízení)

Úvěrové pojištění

- používá se nejčastěji v zahraničním obchodě. Poskytuje ho EGAP – přebírá riziko platební neschopnosti, nevěle zahraničního odběratele zaplatit, riziko politické nestability, popř. přírodních katastrof

Pojištění zemědělských rizik

- plodiny, zvířata, lesy proti živelnému riziku

II. POJIŠTĚNÍ OSOB

- rizika: úraz, úraz s trvalými následky, dožití sjednaného dne, smrt
- většina pojištění je dobrovolné
- vztahy pojišťovny a pojištěnce upravuje Občanský zákoník

Nejčastější druhy:

1. RIZIKOVÉ ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ

- cílem je zajistit rodinu pozůstalého v případě smrti pojištěného (výše pojistného závisí na vstupním věku klienta)

2. KAPITÁLOVÉ ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ

- kromě rizika pojištění obsahuje také spořicí složku (dožije-li se pojištěnec určitého dne, pojišťovna mu uhradí určitou částku)

3. INVESTIČNÍ ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ

- pojištěný rozhoduje o způsobu investování vložených prostředků

4. DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ

- může uzavírat osoba od 18 do 62 let věku a spočívá v tom, že pojišťovna vyplácí klientovi určitou částku k důchodu. Pojišťovna poskytuje slevy (bonifikace) za předčasně placení pojistného (zaplacení celé částky v lednu – bonus 8%)

5. ÚRAZOVÉ POJIŠTĚNÍ

- se vztahuje na úrazy a jejich následky, kryjí následná rizika: pro případ smrti úrazem, pojištění pro případ trvalých následků, pojištění na dobu nezbytného léčení

6. SDRUŽENÉ POJIŠTĚNÍ MLÁDEŽE

- sjednává klient ve prospěch dítěte a po celou dobu pojištění má právo s pojištěním disponovat. Vstupní věk je 6 týdnů. Když je dítěti 18, má právo na vyplacení sjednané částky. Zemře-li osoba, která pojištění sjednala, začne se dítěti vyplácet ročně renta ve výši 20% z pojistné částky. Zemře-li dítě, pojišťovna vyplatí zpět 80-90 % zaplaceného pojistného. Pojištění stipendijní uzavírá rodič nebo jeho zástupce ve prospěch dítěte, kterému je vyplacena sjednaná částka při studiu na střední nebo vysoké škole

7. SVATEBNÍ POJIŠTĚNÍ

- v den uskutečnění svatby dostane dítě určitou částku

8. CESTOVNÍ POJIŠTĚNÍ

- pro cesty v tuzemsku, ale i v zahraničí. Zahrnuje pojištění léčebných výloh a náklady spojené s potřebou převozu pojištěného domů. Nevztahuje se na úrazy vzniklé pod vlivem alkoholu a také na úrazy způsobené úmyslně nebo spojené s válkou. Zahrnuje pojištění: *Odpovědnosti za škody občana v zahraničí*
- *Pojištění nákladu souvisejících se zrušením cesty*
- Česká pojišťovna poskytuje mezinárodní pojištění *ODYSSEUS*. Toto pojištění je pro podnikatele a organizace, které jezdí pravidelně do zahraničí. Pojišťovna vydává zlatou, stříbrnou

9. POJIŠTĚNÍ ZÁVAŽNÝCH CHOROB

- infarkt, mozková mrtvice, rakovina. Před uzavřením smlouvy pojišťovna zkoumá zdravotní stav pojištěného

10. MANAŽERSKÉ KAPITÁLOVÉ POJIŠTĚNÍ

- toto pojištění sjednávají zaměstnavatelé pro své nejlepší zaměstnance, aby se zvýšila jejich motivace k práci a aby ve firmě zůstali. Často pro členy dozorčí rady a představenstva. Minimálně se musí pojistit 5 lidí. Pojistná částka závisí na pohlaví a věku. Po uplynutí pojistné doby je pojistná částka vyplacena buď pojištěnému, nebo obmyšlenému.

III. POJIŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODY – na rozdíl od majetkového

pojištění, škoda vzniká jinému než pojištěnému. A to tak, že jednáním nebo opomenutím pojištěného nebo i dalších osob, na které se pojistná ochrana vztahuje. **Pojištěný má právo**, aby za něho pojišťovna uhradila škodu, za kterou podle zákona odpovídá někomu jinému.

Může se jednat o škodu na životě, zdraví nebo majetku.

Aby pojišťovna uhradila škodu, **nesmí být způsobena úmyslně**.

Pojištění odpovědnosti za škody bývá často sjednáváno s majetkovým pojištěním.

- 1) ODPOVĚDNOSTNÍ POJIŠTĚNÍ za škody, které vznikly provozem motorového vozidla (povinné ručení)- povinně smluvní
- 2) POJIŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI občana v běžném občanském životě (manželka, zvířata, rodina, služka, aj.)Dítě rozbije sousedovi okno, kytky vypadne při mytí okna, sražené zboží v obchodě, při **rekreaci**, zábavě a sportu
  - Dobrovolné
- 3) POJIŠTĚNÍ ODPOV. z výkonu povolání – pojištění pro případ, že zaměstnanec způsobil škodu zaměstnavateli při výkonu povolání nebo v přímé souvislosti. Nevztahuje se na majetkové škody (krádež), také na úmyslně způsobené škody. Některé jsou dobrovolné, ale osoby vykonávající určitá povolání jsou povinny se pojistit (bez pojištění nemohou činnost vykonávat. **Jedná se** např. o lékaře, advokáty, notáře, tlumočníky, architektky či projektanty.

FORMY PLNĚNÍ PŘI POJ. OSOB

- 1) **Jednorázové plnění (výplata)** – pojištění pro případ smrti, úraz bez trvalých následků
- 2) **Opakující se plnění** – plnění, které se opakuje ve sjednaných termínech (stipendijní poj, úraz s trvalé následky, důchodové pojištění...)

ZDRAVOTNÍ POJ.

Zdravotní pojištění upravuje zákon o všeobecném zdrav. poj. – přesně vymezuje, kdo musí platit pojištění

- 1) Pojištěnec – osoba samostatně výdělečně činná OSVČ – podnikatel
- 2) Zaměstnanci
- 3) Zaměstnavatelé – za osoby, které zaměstnávají a jsou s nimi v pracovním poměru
- 4) Stát – ze státního rozpočtu

ČKP

Česká kancelář pojistitelů je profesní organizací pojišťoven, kterým bylo uděleno povolení k provozování pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla (tzv. povinného ručení). Spravuje garanční. Česká kancelář pojistitelů vstupuje do hry v případech, kdy škodu způsobí nepojištěný řidič, aby z garančního fondu uhradila poškozeným jejich oprávněné nároky a následně vymáhala škodu na viníkovi. Kancelář rovněž řeší případy, kdy došlo k újmě na zdraví nebo usmrcení osob při nehodě způsobené nezjištěným pachatelem.

Garanční fond ČKP

Z garančního fondu se poškozenému vyplácí plnění v případě jeho poškození nepojištěným nebo nezjištěným vozidlem. Garanční fond je spravován ČKP a přispívají do něj členské pojišťovny ČKP formou členských příspěvků. Členské příspěvky jsou stanovovány na kalendářní rok dopředu tak, aby byla zabezpečena likvidita garančního fondu ČKP (schopnost hradit splatné nároky poškozených).

Příspěvek nepojištěných do garančního fondu

Příspěvek nepojištěných do garančního fondu se vztahuje na vlastníky nebo provozovatele nepojištěných registrovaných vozidel (tzn. registrovaných vozidel bez povinného ručení). Počínaje 1. lednem 2009 mají povinnost za každý den, kdy jejich vozidlo nebylo pojištěno, uhradit do garančního fondu České kanceláře pojistitelů příspěvek. Denní sazba příspěvku se pohybuje podle druhu vozidla od 20 do 300 Kč. Příspěvek narůstá každým dnem, kdy je vozidlo nepojištěno.

Zelená karta

Mezinárodní karta automobilového pojištění, která od 1. 1. 2009 zcela nahradí vnitrostátní doklad o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Čili od 1. ledna 2009 bude zelená karta jediným univerzálním dokladem k prokázání zaplaceného povinného ručení v ČR.